

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Καθηγήτρια Δέσποινα Σιδηροπούλου – Δημακάκου

Δρ. Αικατερίνη Αργυροπούλου, Εκπαιδευτικός, Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Κατερίνα Μικεδάκη, Msc., Ψυχολόγος, Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

Supporting innovative counselling and guidance: Building dialogue between research and practice

«Ανάπτυξη δεξιοτήτων σχεδιασμού και διαχείρισης σταδιοδρομίας μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη χρήση νέων τεχνολογιών»

Σκοπός του προγράμματος

Οι κοινωνικοοικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις του 21^{ου} αιώνα, όπως ήταν αναμενόμενο, επέβαλαν την ανάγκη αναθεώρησης των προηγούμενων θεωρητικών μοντέλων για την ανάπτυξη και κατανόηση της σταδιοδρομίας. Έτσι, οι νέες θεωρήσεις που αναπτύχθηκαν θεωρούν ότι, δεδομένων των συνεχών αλλαγών, αυξάνεται η ανάγκη, η επιλογή σταδιοδρομίας και η λήψη αποφάσεων να αποτελεί μια δια βίου διαδικασία. Για το λόγο αυτό, ως στόχος του προγράμματος τέθηκε η ανάπτυξη δεξιοτήτων σχεδιασμού και διαχείρισης σταδιοδρομίας μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη χρήση νέων τεχνολογιών, προκειμένου οι μαθητές να προετοιμαστούν για τις μελλοντικές και εκπαιδευτικές τους επιλογές λαμβάνοντας υπόψη τη ρευστότητα και την πολυπλοκότητα της εποχής.

Συμμετέχοντες

Πέντε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Λεβαδέων. Πιο συγκεκριμένα 4 κορίτσια και ένα αγόρι ηλικίας από 15 έως 17 ετών. Όσον αφορά στην τάξη που παρακολουθούσαν, τρεις μαθητές βρίσκονταν στην Γ Γυμνασίου, μια

μαθήτρια στην Α Λυκείου και μία μαθήτρια στην Β Λυκείου. Τέλος, 2 από τους 5 μαθητές ήταν πολιτισμικώς διαφορετικοί.

Διάρκεια: 3 ωριαίες συναντήσεις (Ιούνιος 2015)

Εργαλεία (αναλυτικά βρίσκονται στο παράρτημα)

1. κλίμακα επαγγελματικής προσαρμοστικότητας
2. μελλοντική αυτοβιογραφία
3. ομιλία του εκπαιδευτικού R. Musallam στο TEDX με θέμα τα οφέλη του να είναι κανείς «περίεργος»
(https://www.ted.com/talks/ramsey_musallam_3_rules_to_spark_learning)
4. Άσκηση διερεύνησης πηγών πληροφόρησης και καταγραφή/ταξινόμηση των παρεχόμενων πληροφοριών
5. Τι κάνω με τη μουντζούρα μου
6. Ανάλυση SWOT
7. Τι παίρνω μαζί μου

Διαδικασία

Πραγματοποιήθηκαν τρεις συναντήσεις κατά τη διάρκεια των οποίων οι μαθητές συμμετείχαν σε βιωματικές ασκήσεις. Στην 1η συνάντηση έγινε συζήτηση για την έννοια της επαγγελματικής προσαρμοστικότητας, τις διαστάσεις της και τα πλεονεκτήματα του να είναι κανείς προσαρμοστικός και στο τέλος χορηγήθηκε στους μαθητές η κλίμακα επαγγελματικής προσαρμοστικότητας. Τα ερωτηματολόγια βαθμολογήθηκαν και σύμφωνα με τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε ότι υπήρχε ανάγκη για ασκήσεις σχετικές με το ενδιαφέρον για τη σταδιοδρομία και την περιέργεια. Στη δεύτερη συνάντηση, λοιπόν, οι μαθητές έκαναν μια άσκηση για την ανάπτυξη του ενδιαφέροντος για τη σταδιοδρομία τους (διαστάσεις χρόνου και μελλοντική αυτοβιογραφία) και στη συνέχεια παρακολούθησαν ένα video για την αξία της περιέργειας, το οποίο αποτέλεσε αφορμή για συζήτηση. Τέλος τους δόθηκε μια άσκηση για το σπίτι που αφορούσε στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις μελλοντικές τους επαγγελματικές επιλογές. Στην τρίτη και τελευταία συνάντηση οι συμμετέχοντες πήραν μέρος σε μια άσκηση που αφορούσε στον έλεγχο (τι κάνω με τη μουντζούρα μου), δηλαδή στη δυνατότητά τους να ασκούν επίδραση στο περιβάλλον τους και να ορίζουν το μέλλον τους, σε μια άσκηση σχεδιασμού και υλοποίησης του μελλοντικού τους επαγγελματικού στόχου (ανάλυση s.w.o.t.) και τέλος σε μια άσκηση κλεισίματος (τι παίρνω μαζί μου), στην οποία έδωσαν την

ανατροφοδότησή τους για το πρόγραμμα και μίλησαν για όλα όσα αισθάνθηκαν ότι αποκόμισαν από αυτή την εμπειρία.

Συμπεράσματα:

Η ομαδική επαγγελματική συμβουλευτική από απόσταση υπήρξε μια διαδικασία λειτουργική και ενδιαφέρουσα σε πολλά επίπεδα. Η χρήση της τεχνολογίας υπήρξε βοηθητική, γιατί έδινε τη δυνατότητα της οπτικής και της ακουστικής επαφής και σε μεγάλο βαθμό μείωνε την αίσθηση της απόστασης. Το μικρό μέγεθος της ομάδας (5μαθητές) ήταν οριακά διαχειρίσιμο. Μια ομάδα, δηλαδή, με περισσότερα άτομα θα ήταν πολύ δύσκολη στο συντονισμό της δεδομένου των συνθηκών. Οι μαθητές που έλαβαν μέρος, παρά τη διαφορετικότητά τους, μπόρεσαν να συνεργαστούν ικανοποιητικά, συμμετείχαν ενεργά σε όλες τις ασκήσεις, άκουγαν με σεβασμό ο ένας τον άλλο και ήταν πολύ ανοιχτοί στο να μοιραστούν τις εμπειρίες και τις σκέψεις τους. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στο να δεθεί σύντομα η ομάδα και η δυναμική που αναπτύχθηκε επέτρεψε σε όλους να δουλέψουν ουσιαστικά.

Μέσα από την αρχική βιοματική άσκηση (μελλοντική αυτοβιογραφία) έγινε φανερό ότι, παρόλο που οι συμμετέχοντες στην πλειοψηφία τους μπορούσαν να οραματιστούν το επαγγελματικό τους μέλλον, δυσκολεύονταν να εμπλουτίσουν αυτή την αφήγηση και να την κάνουν αρκετά συγκεκριμένη. Στόχος, λοιπόν, έγινε να μπουν σε μια διαδικασία να σκεφτούν τον μελλοντικό επαγγελματικό τους εαυτό, όπως πραγματικά θα ήθελαν να είναι, και να προχωρήσουν σε μια πιο ολοκληρωμένη αφήγηση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, μπόρεσαν τελικά να δουν ότι μπορεί να έχουν πολύ περισσότερες επιλογές από ότι νόμιζαν αλλά και μεγαλύτερη επιρροή πάνω στην υλοποίηση των επαγγελματικών τους στόχων. Επίσης, το ότι έκαναν μια πιο συγκεκριμένη περιγραφή του επαγγελματικού τους εαυτού, φάνηκε ότι τους βοήθησε να προχωρήσουν ευκολότερα σε ένα σχεδιασμό του μέλλοντος που αποτελούνταν από σαφείς και ρεαλιστικούς υποστόχους.

Το video που αφορούσε στην περιέργεια καθώς και η άσκηση που δόθηκε στους μαθητές σχετικά με τη διερεύνηση των επαγγελματικών τους επιλογών και τη συλλογή πληροφοριών τους κίνησε σε μεγάλο βαθμό το ενδιαφέρον και άμεσα

μπήκαν στη διαδικασία να επισκεφτούν την ιστοσελίδα του TEDX και να δουν video που τους ενδιέφεραν. Συνειδητοποίησαν ότι αναζητώντας πληροφορίες αποκτούν μια πιο πλήρη εικόνα για τη σταδιοδρομία που θέλουν να επιλέξουν και έχουν ένα πιο ενεργό ρόλο στη διαδικασία της επιλογής και της λήψης απόφασης. Αυτό ήταν κάτι που έγινε σαφές και μέσα από την άσκηση για την ενδυνάμωση της δεξιότητας του ελέγχου (τι κάνω με τη μουντζούρα μου). Οι μαθητές μέσα από αυτή την άσκηση νοηματοδότησαν πιο θετικά τα λάθη τους ή τα εμπόδια τα οποία κατά καιρούς έχει χρειαστεί να ξεπεράσουν και μέσα από τα σχέδια τους, τα οποία διέπονταν από μια κινητικότητα (δεν ήταν, δηλαδή, στατικά), αλλά και από αισιοδοξία, έγινε κατανοητό ότι πάντα υπάρχει η δυνατότητα για διορθωτικές ενέργειες και διέξοδος από το αίσθημα της αποτυχίας και της παραίτησης.

Η ανάλυση S.W.O.T που στόχο είχε τη δημιουργία ενός σχεδίου δράσης υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματική. Αποτέλεσε έναυσμα για περαιτέρω επεξεργασία στα πλαίσια ίσως μιας διαδικασίας ατομικής συμβουλευτικής, αλλά σε κάθε περίπτωση διαφώτισε τους συμμετέχοντες για το ποια θα ήταν τα επόμενα τους βήματα στο βραχύχρονο μέλλον. Ενδιαφέρον επίσης είχε, το ότι στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες έβαλαν στο κομμάτι των απειλών, στο κομμάτι, δηλαδή, που είχαν εξ' ορισμού το λιγότερο έλεγχο, την αίσθηση τους ότι δεν θα τα καταφέρουν τελικά. Σε εκείνο το σημείο έγινε μια προσπάθεια αναπλαισίωσης και τοποθέτησης της συγκεκριμένης αίσθησης όχι στις απειλές αλλά στις αδυναμίες, τις οποίες είχαν τη δυνατότητα να βελτιώσουν. Βέβαια, το εύρημα αυτό έκανε φανερό την ανάγκη για ένα επόμενο πρόγραμμα με σκοπό την ενίσχυση της επαγγελματικής αυτοαποτελεσματικότητας των συγκεκριμένων μαθητών.

Κλείνοντας, θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα πέτυχε τους αρχικούς του στόχους, κάτι που επιβεβαίωσαν και οι ίδιοι οι μαθητές στο τέλος της διαδικασίας τονίζοντας πόσο πιο αισιόδοξοι και σίγουροι αισθάνονταν να διαχειριστούν το επαγγελματικό τους μέλλον και να ορίσουν τα επόμενα τους βήματα. Τέλος, η συνεργασία μας με την κα. Μπενέκου υπήρξε εξαιρετική. Ήταν πολύ βοηθητική σε όλη τη διάρκεια και αυτό δεν μπορεί παρά να αποτελεί κίνητρο και για περαιτέρω συνεργασίες στο μέλλον.

Παράρτημα

1. Κλίμακα επαγγελματικής προσαρμοστικότητας (Career Adapt-Abilities Scale. Savickas & Porfeli, 2012).

2. Άσκηση: «Μελλοντική αυτοβιογραφία»

Γράψε μια σύντομη παράγραφο για το τι φαντάζεσαι να κάνεις επαγγελματικά πέντε χρόνια μετά την αποφοίτησή σου από το πανεπιστήμιο.

Βοηθητικές ερωτήσεις, αφού ολοκληρωθεί η άσκηση

- Τι θα ήθελες να έχεις καταφέρει;
- Ποια από αυτά μπορούν να επιτευχθούν άμεσα και ποια σε δεύτερο χρόνο;
- Οι στόχοι σου πιστεύεις ότι είναι ρεαλιστικοί;
- Η επίτευξή τους εξαρτάται μόνο από εσένα ή χρειάζεσαι και τη βοήθεια άλλων;
- Πώς θα καταλάβεις αν οι στόχοι σου έχουν επιτευχθεί;

3. Άσκηση πληροφόρησης

- Γράψε έναν κατάλογο από όλα τα πεδία της αγοράς εργασίας στα οποία θεωρείς ότι μπορείς να αξιοποιήσεις τα προσόντα σου. Συζήτησε το και με κάποιον άλλον για να σου δώσει ιδέες.
- Αναζήτησε πληροφορίες για κάθε ένα από τα επαγγελματικά αυτά πεδία στο διαδίκτυο ή με άλλον τρόπο. Δώσε έμφαση στα παρακάτω στοιχεία (περιγραφή θέσης, απαιτήσεις εκπαίδευσης, μισθός, συνθήκες εργασίας, προοπτική)
- Βρες κάποιον επαγγελματία που εργάζεται σε κάθε ένα από τα πεδία αυτά και παρακάλεσε τον να σου δώσει κάποιες πληροφορίες. Πέρα από τα προηγούμενα μπορείς να ρωτήσεις αρκετά παραπάνω πράγματα (λ.χ. ποια θεωρεί ότι είναι η κυριότερη ανταμοιβή από τη δουλειά αυτή, ποιες είναι οι μεγαλύτερες απογοητεύσεις ή δυσκολίες)
- Καλό θα είναι να διατηρήσεις ένα αρχείο από το υλικό που θα συγκεντρώσεις, ώστε όταν βρίσκεσαι σε φάση αναζήτησης εργασίας να μπορείς να ανατρέξεις

4. Άσκηση: «Τι κάνω με τη μουντζούρα μου»

Κάντε μια μουντζούρα στο χαρτί σας με κλειστά μάτια και με το αντίθετο χέρι από αυτό που γράφεται, Στη συνέχεια ανοίξτε τα μάτια σας και προσπαθήστε να εντάξετε τη μουντζούρα σας σε ένα ενιαίο σχέδιο

Βοηθητικές ερωτήσεις :

- Τι μπορεί να αποτελεί «μουντζούρα» στην επαγγελματική σας ζωή;
- Τι δείχνει η προσπάθειά σας να μετατρέψετε τη μουντζούρα σε λειτουργικό κομμάτι της ζωγραφιάς;
- Πώς αισθανθήκατε, όταν είδατε τη ζωγραφιά σας στο τέλος;

5. Άσκηση: «Ανάλυση SWOT»

Σκεφτείτε τον επαγγελματικό στόχο που θέσατε στη μελλοντική σας αυτοβιογραφία. Η παρακάτω άσκηση θα σας βοηθήσει να σχεδιάσετε την υλοποίησή του. Στον πίνακα που ακολουθεί θα ήθελα στο τεταρτημόριο πάνω αριστερά να καταγράψετε τα δυνατά σας σημεία, τα οποία μπορείτε να αξιοποιήσετε προκειμένου να πραγματοποιήσετε το στόχο σας. Στο τεταρτημόριο πάνω δεξιά θα ήθελα να καταγράψετε τις αδυναμίες σας, στοιχεία δηλαδή στα οποία μειονεκτείτε και θα θέλατε να βελτιωθείτε. Στο τεταρτημόριο κάτω αριστερά θα ήθελα να σημειώσετε τις ευκαιρίες, τις εξωγενείς δηλαδή συνθήκες, οι οποίες δεν είναι υπό τον έλεγχό σας και τις οποίες μπορείτε να εκμεταλλευτείτε προς όφελός σας. Τέλος, στο τεταρτημόριο κάτω αριστερά θα ήθελα να γράψετε τις απειλές, εξωτερικούς μη ελεγχόμενους παράγοντες, οι οποίοι δυσκολεύουν την υλοποίηση του στόχου σας, αλλά των οποίων η επίδραση μπορεί να ομαλοποιηθεί.

S	W
O	T

6. Άσκηση: Τι παίρνω μαζί μου

Τελειώνοντας το πρόγραμμα θα ήθελα να κλείσετε για λίγο τα μάτια σας, να πάρετε μερικές βαθιές ανάσες και να σκεφτείτε τις συναντήσεις στις οποίες πήρατε μέρος.

- Πώς ήταν για εσάς αυτή η εμπειρία;
- Τι καινούργιο μάθατε για τον εαυτό σας;
- Τι είναι αυτό που παίρνετε μαζί σας ολοκληρώνοντας αυτή τη διαδικασία;